

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1535

Vragen van de leden **Karimi** (GroenLinks) en **Teeven** (LN) aan de staatssecretaris van Defensie en de minister van Economische Zaken over *Amerikaanse bezuinigingen op het JSF-programma*. (Ingezonden 16 juli 2002)

1
Heeft u kennisgenomen van de berichten «Pentagon overweegt bezuinigingen op JSF» en «Pentagon to consider large-scale troop cuts»?¹

2
Is het waar dat het Pentagon overweegt om bezuinigingen door te voeren op onder andere het JSF-programma? Zo ja, hoeveel bedragen deze bezuinigingen?

3
Bent u door de Amerikaanse regering op de hoogte gesteld van deze maatregel? Zo ja, wanneer en op welke wijze?

4
Is de mogelijkheid van het doorvoeren van bezuinigingen op het JSF-programma aan de orde geweest tijdens de onderhandelingen over Nederlandse deelname aan de ontwikkelingsfase van de JSF? Welke afspraken zijn hierover gemaakt?

5
Hoe beoordeelt u deze ontwikkeling? Wat betekent dit voor het vertrouwen

dat de Nederlandse regering heeft in de VS als «handelspartner» op het gebied van het JSF-programma?

6
Is het mogelijk dat door deze vermeende bezuinigingen het JSF-toestel fors duurder uit zal vallen dan oorspronkelijk was beraamd?

7
Wat zijn de gevolgen voor Nederland wanneer deze bezuinigingen worden doorgevoerd? Is het mogelijk dat Nederland gevraagd wordt om meer aan de ontwikkelingsfase bij te dragen dan de huidige € 850 miljoen en wat zal daarop het antwoord van de regering zijn?

¹ ANP d.d. 10-07-2002 & Baltimore Sun d.d. 10-07-2002:
<http://www.baltimoresun.com/bal-te.pentagon10jul10.story>.

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Van der Knaap** (Defensie), mede namens de minister van Economische Zaken. (Ontvangen 21 augustus 2002)

1
Ja.

2 en 3
Voor zover bekend zijn de berichten waaraan vraag 1 refereert, niet gebaseerd op een formeel voornemen van de regering van de Verenigde Staten, maar op een studie. De Amerikaanse overheid doorloopt jaarlijks een plan- en

begrotingscyclus waarbij voor de komende periode afwegingen worden gemaakt en prioriteiten worden gesteld en waartoe ook voortdurend studies worden uitgevoerd. De Nederlandse regering speculeert niet over de mate waarin Amerikaanse studieresultaten metterdaad worden uitgevoerd.

4 en 7
Tijdens de onderhandelingen over het Memorandum of Understanding (MoU) over de Nederlandse SDD-deelneming is de wijziging van de scope en financiële omvang aan de orde geweest. Zoals onder meer in de antwoorden van 6 maart¹ op de schriftelijke vragen over de Kamerbrief «Vervanging-F16» van 11 februari jl.² is aangegeven, is in het MoU afgesproken dat Nederland zich verplicht tot een SDD-bijdrage van \$ 800 miljoen («then year» dollars). Als de SDD-fase duurder wordt, kan Nederland niet tot een hogere bijdrage worden verplicht.

5
Zoals hierboven is gesteld, speculeert Nederland niet over studieresultaten waarin van bezuinigingen in het JSF-programma sprake zou zijn. Er is geen reden het vertrouwen, dat de regering heeft in de Verenigde Staten als handelspartner op het gebied van het JSF-programma, bij te stellen. In dit verband kan bijvoorbeeld worden verwezen naar de op 17 april jl. ondertekende Amerikaans-Nederlandse

«Declaration of Principles for Enhanced Cooperation in Matters of Defense Equipment and Industry,» kortweg DoP, waarover uw Kamer op 12 maart jl. is geïnformeerd (uw kenmerk def0200061). Deze DoP betreft onder meer een intentieverklaring tot betere materieelsamenwerking en toegang tot de wederzijdse defensiemarkten. Verder zijn er ontwikkelingen als het «Defense Trade Security Initiative» (DTSI) dat onder andere exportprocedures moet versnellen en vereenvoudigen. De Verenigde Staten hebben aangegeven dat het JSF-programma in dit kader als «pilot»-project dient.

6

Los van de reguliere prijspeilaanpassingen die voor alle materieelprojecten gelden, zijn prijsstijgingen als gevolg van andere oorzaken nooit helemaal uit te sluiten. Bij het berekenen van de stuksprijs is uitgegaan van 3002 toestellen voor de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Zolang, inclusief de te produceren vliegtuigen voor partnerlanden en exportlanden, meer dan 3002 toestellen worden geproduceerd, heeft een reductie van het aantal te produceren toestellen voor de Verenigde Staten geen effect op de stuksprijs. De JSF is overigens het eerste Amerikaanse defensieprogramma waarvoor het «Cost As Independent Variable» (CAIV)-principe geldt. Dat betekent dat de kostprijs of de «affordability» van het toestel ook een ontwerpcriterium is. Bij andere vliegtuigontwikkelingsprogramma's zijn de kosten altijd min of meer een afgeleide geweest van de (functionele) eisen. In deze CAIV-benadering worden bij de ontwikkeling de kosten als een autonome variabele gezien. Het kostenaspect is in die zin geen resultante meer van de eisen, maar legt als gelijkwaardige variabele beperkingen op aan de operationele en logistieke eisen.

---

¹ Kamerstuk 26 488, nr. 9.

² Kamerstuk 26 488, nr. 8.